

Mobilitási terv készítési útmutató

A **munkahelyi mobilitási terv** elkészítése egy összetett folyamat, amelynek során a jelenlegi helyzet felmérésére, a célok meghatározására, valamint a megfelelő intézkedések kiválasztására később pedig a megvalósításra kerül sor. Annak érdekében, hogy a tervezés átlátható és követhető módon történjen, az útmutató lépésről lépésre mutatja be a folyamat főbb elemeit.

Az útmutató hat egymásra épülő lépésen keresztül vezeti végig a tervezési folyamatot: a kezdeti célok és keretek meghatározásától, a szükséges adatok összegyűjtésén és elemzésén át egészen az intézkedések kidolgozásáig és azok eredményeinek nyomon követéséig.

A bemutatott lépések iránymutatásként szolgálnak, és a vállalat méretéhez, működéséhez, rendelkezésre álló erőforrásaihoz és saját céljaihoz igazíthatók. A folyamat során nem egy egységes megoldás kialakítása a cél, hanem egy olyan mobilitási terv létrehozása, amely az adott szervezet sajátosságaira épít, és hosszú távon is támogathatja a fenntarthatóbb munkahelyi mobilitást.

A folyamat támogatása érdekében további mellékletként elérhetőek az alábbi dokumentumok:

- Példa intézkedések listája
- A következő linken elérhető egy sablon az online munkavállalói kérdőívhez a Microsoft Forms felületén. A linkre kattintva **a sablon másolását** választva **saját igényeknek és adottságoknak megfelelően** szerkeszthető a kérdőív, ami aztán a munkavállalóknak kiküldhető. [Munkahelyi Mobilitási Terv - Munkavállalói kérdőív – Űrlap másolása](#) A kérdések pdf formátumban is elérhetőek és szabadon alakíthatóak.
- Vezetői interjúk kérdései
- Helyszínbejárás kérdései
- Munkavállalói fórumok módszertana

Fontos, hogy a dokumentumok csak iránymutatásként szolgálnak, bizonyos kérdések és intézkedések relevánsak lehetnek a Főpolgármesteri Hivatal számára, azonban az adott cégek adottságainak nem. Ilyen esetekben célszerű személyre szabni a folyamatokat.

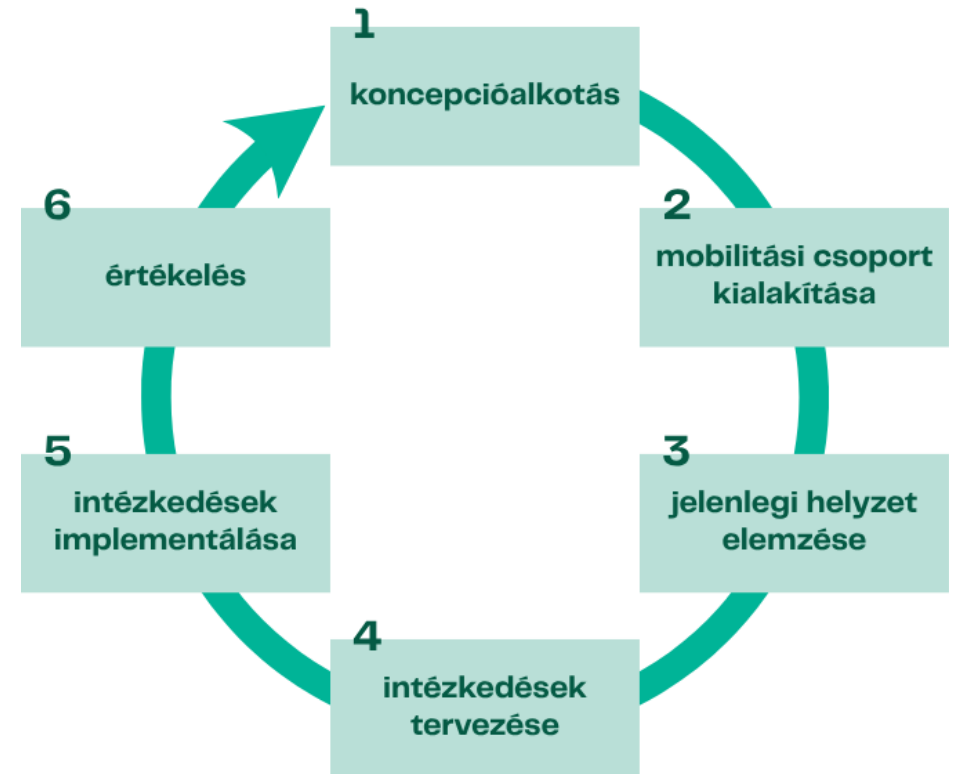

Tervezési folyamat

A munkahelyi mobilitási tervezés támogatására Budapest Főváros Önkormányzata olyan módszertant dolgozott ki, amely lépésről lépésre segíti a szervezeteket a mobilitással kapcsolatos kihívások feltárásában és a megfelelő intézkedések meghatározásában.

A módszer célja, hogy a munkahelyi mobilitási tervhez kapcsolódó intézkedések azonosíthatók, elemezhetők és a begyűjtött adatok alapján rangsorolhatók legyenek. A módszer segítségével felmérhetők a munkavállalók közlekedési szokásai és preferenciái, a munkáltatói célok, valamint a munkahelyi környezet adottságai.

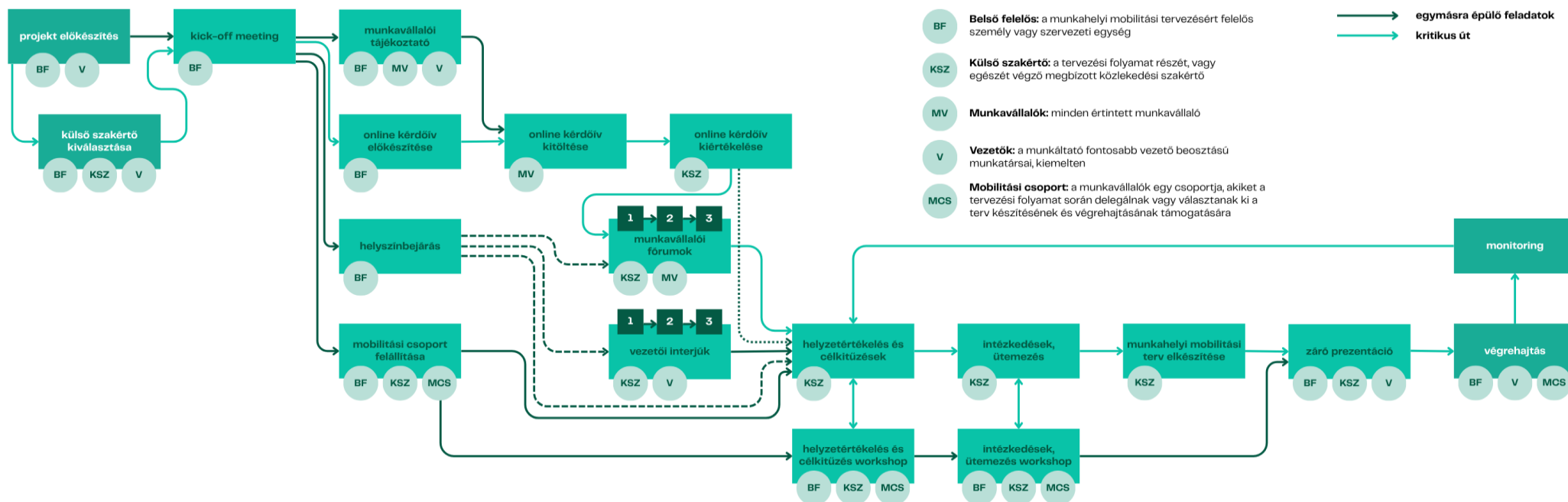
A folyamat hat egymásra épülő lépésből áll: a koncepcióalkotást, a mobilitási csoport létrehozását, a helyzetelemzést, az intézkedések kidolgozását, azok hatáselemzését, valamint a folyamatos felülvizsgálatot és fejlesztést foglalja magában.

A tervezési folyamat fontosabb szereplői

- Belső felelős: a munkahelyi mobilitási tervezésért felelős személy vagy szervezeti egység
- Külső szakértő: a tervezési folyamat részét, vagy egészét végző megbízott közlekedési szakértő. A terv elkészítéséhez ajánlott, de nem kötelező elem. Ha a vállalatban belül van egy olyan közlekedésszertő, vagy lelkes kolléga, aki részt tud venni az is elegendő.
- Munkavállalók: minden érintett munkavállaló.
- Vezetők: a munkáltató fontosabb vezető beosztású munkatársai, kiemelten
  - a munkáltatói jogok gyakorlója (a munkahely ügyvezetője, esetleg tulajdonosa, tulajdonosi jogok gyakorlója),
  - a személyzeti kérdésekért felelős vezető,
  - a finanszírozásért, beszerzésért felelős vezető és ő a munkahely, mint épület üzemeltetéséért felelős
- Mobilitási csoport: a munkavállalók egy csoportja, akiket a tervezési folyamat során delegálnak vagy választanak ki a terv készítésének és végrehajtásának támogatására.

Az alábbi ábra szemlélteti a javasolt folyamatot a mobilitási terv kidolgozásához, elengedhetetlen és opcionális lépéseket különválasztva, valamint az adott lépésben résztvevő szereplőkkel.

1. Konceptióalkotás

A tervezés első lépéseként meg kell határozni, hogy a szervezet milyen célokat szeretne elérni a munkahelyi mobilitás fejlesztésével, és milyen irányok mentén kíván változásokat elindítani. Ebben a szakaszban kerülnek kijelölésre a hosszú távú célok, a fejlesztési prioritások, valamint a tervezési folyamat főbb keretei.

Fontos meghatározni:

- a munkahelyi mobilitási terv elkészítésének célját és főbb prioritásait;
- a tervezési folyamatban részt vevő szereplőket és azok feladatait;
- a munkavállalók bevonásának módját;
- a megvalósítás nyomon követéséhez szükséges célokat, mérföldköveket és indikátorokat.

A sikeres megvalósítás érdekében már a folyamat elején szükséges a vezetőség és a releváns érintettek támogatásának biztosítása.

A későbbi intézkedések kiválasztását segíti azok rendszerezése és összehasonlítása. Az intézkedések az alábbi szempontok szerint csoportosíthatók:

- Közlekedési mód: Az intézkedésekhez kapcsolódó vagy az intézkedések által ösztönzött elsődleges közlekedési mód. Egy intézkedés egyszerre több módhoz is kapcsolódhat. Amennyiben az intézkedés célterülete egy közlekedési módhoz kapcsolódik, de más módra is hatással van, akkor a másodlagos módok nincsenek megjelölve.
- Stratégia: A célok elérése érdekében bemutatja, hogy egy intézkedés hogyan kezel egy problémát, illetve hogyan ösztönöz fenntartható ingázásra.
- Megközelítés: A megvalósítás módjához kapcsolódik, éppen ezért intézkedés típusnak is lehet nevezni. A megközelítés azokat az intézkedéseket helyezi egy csoportba, amelyek hasonló megvalósítási módszerrel rendelkeznek.
- Anyagi vonzat: Az intézkedés bevezetésével járó gazdasági feltételek áttekintése (pl. beruházási költségek).

Kategória	Opciók	Támogató infrastruktúra biztosítása gyalogosok és kerékpárosok számára	Telekocsi járművek számára kijelölt parkolóhelyek létesítése a cég parkolójában	Kerékpárral, illetve Közösségi közlekedéssel a munkába nap
Közlekedési mód	Gyaloglás	Igen	Nem	Igen
	Kerékpározás	Igen	Nem	Igen
	Motor	Nem	Nem	Nem
	Autó	Nem	Igen	Nem
	Közösségi közlekedés	Nem	Nem	Igen
	Más járművek	Nem	Nem	Nem
Stratégia	Autóhasználat racionalizálása	Nem	Igen	Nem
	Aktív módok ösztönzése	Igen	Nem	Igen
	Közösségi közlekedés népszerűsítése	Nem	Nem	Igen
	Utazási szükséglet csökkentése	Nem	Nem	Nem
	Utazások csökkentése csúcsidőben	Nem	Nem	Nem
	Parkolás racionalizálása	Nem	Igen	Nem
	Elektromobilitás	Nem	Nem	Nem

Megközelítés	Programok	Nem	Nem	Igen
	Információ	Nem	Nem	Nem
	Infrastruktúra	Igen	Igen	Nem
	Ösztönzők	Nem	Nem	Nem
	Egyéb	Nem	Nem	Nem
Anyagi vonzat	Anyagi ösztönzők	Nem	Nem	Nem
	Beruházás rendszeressége	Egyszeri	Egyszeri	Nem
	Beruházás mértéke	Magas	Alacsony	Nincs
Időkeret	Megvalósítási szakasz	Középtávú	Rövidtávú	Rövidtávú

Példa intézkedések

- Az 1. intézkedés a **„Támogató infrastruktúra biztosítása gyalogosok és kerékpárosok számára”**, mint például zuhanyzók, öltözőszekrények és öltözőhelyiségek biztosítása, amely nagyon jellemző intézkedés az aktív közlekedési módok támogatására. Ebben az esetben nagyobb mértékű infrastrukturális beruházásra van szükség, de csak egyszeri alkalommal, amely középtávon valósul meg.
- A 2. intézkedés, a **„Telekocsi járművek számára kijelölt parkolóhelyek létesítése a cég parkolójában”**, a gépjárműhasználat ésszerűsítését célozza. Infrastruktúrához kapcsolódó intézkedés ez is, de alacsony beruházási szinttel, rövid idő alatt megvalósítható módon.
- A 3. intézkedés **„Kerékpárral a munkába nap”, illetve „Közösségi közlekedéssel a munkába nap” megszervezése**, melynek célja több közlekedési módot is támogat. Ez az intézkedés kifejezetten a „lágy” ösztönzők közé tartozik, egy olyan program szervezése az alkalmazottak számára, ami elősegíti a fenntartható utazói magatartást. Az intézkedésnek nincsenek közvetlen költségei, és nem igényel infrastrukturális beruházást sem.

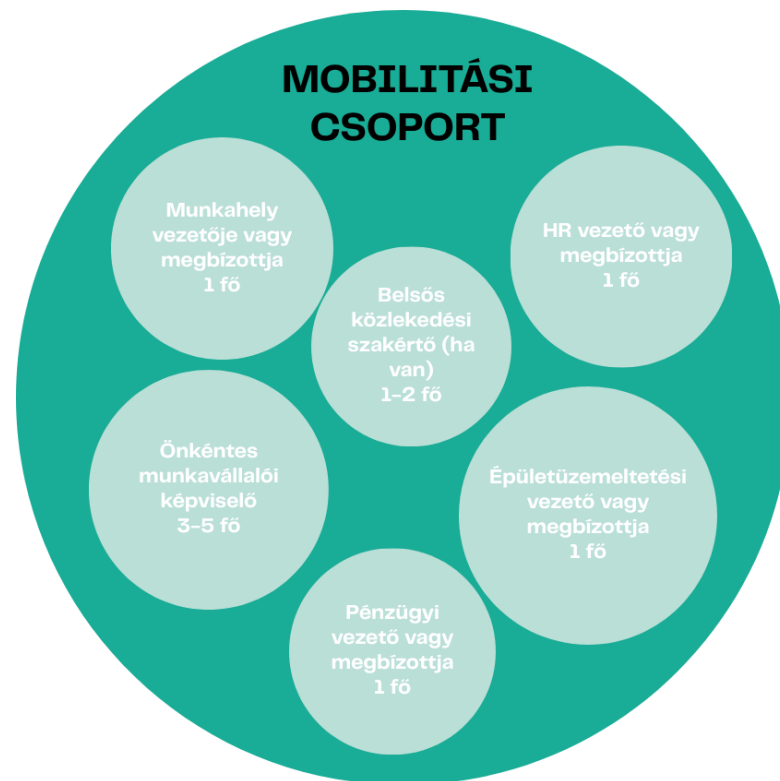

2. Mobilitási csoport kialakítása

A munkahelyi mobilitási terv sikeres kidolgozásához és megvalósításához szükséges az érintettek elkötelezettsége, valamint az egyes feladatokért felelős személyek kijelölése. Ennek érdekében célszerű mobilitási csoportot létrehozni, amely koordinálja a tervezési folyamatot. A csoport tagjai lehetnek a szervezet különböző területeinek képviselői, például a vezetőség, az üzemeltetés, a gazdálkodás, a kommunikáció vagy a fejlesztési területek munkatársai, valamint mobilitási vagy közlekedési szakértők. A belső tagok szervezeti ismereteit külső szakértők szakmai tapasztalata és új szemlélete egészítheti ki, hozzájárulva a hatékony intézkedések kidolgozásához.

Ideális mobilitási csoport összetétel

- Munkahely vezetője vagy megbízottja
- Épületüzemeltetési vezető vagy megbízottja
- HR vezető vagy megbízottja
- Pénzügyi vezető vagy megbízottja
- Belső közlekedési szakértő (ha van)
- Munkavállalói képviselő

3. Helyzetelemzés és adatgyűjtés

A megfelelő intézkedések meghatározásához először fontos felmérni a munkavállalók jelenlegi közlekedési szokásait, valamint a munkahely által biztosított lehetőségeket és szolgáltatásokat. Az adatgyűjtés három fő területre fókuszál: a munkavállalók utazási szokásaira, a munkáltató céljaira és gyakorlataira, valamint a munkahely fizikai adottságaira. Az alábbi módszerek ezeknek a szempontoknak az értékelését szolgálják:

- Munkavállalói kérdőív: a jelenlegi közlekedési módok, utazási szokások és azok háttérében álló tényezők feltárása.
- Munkáltatói kérdőív: a szervezeti gyakorlatok, célok és a fenntartható mobilitást támogató lehetőségek felmérése.
- Helyszíni vizsgálat: a telephelyek elérhetőségének és közlekedési infrastruktúrájának (pl. parkolók, kerékpártárolók, öltözők) értékelése.

A melléklet részletes útmutatót tartalmaz mind a három alkalmazható adatgyűjtési módszerhez.

4. Intézkedések tervezése

A begyűjtött információk alapján a mobilitási csoport meghatározza és rangsorolja a megvalósítandó intézkedéseket. Mivel a munkavállalók igényei és lehetőségei eltérőek, nincs egyetlen univerzális megoldás; olyan intézkedéscsomag kialakítása szükséges, amely többféle fenntartható közlekedési lehetőséget kínál. A reális és hatékony intézkedések kiválasztását a kérdőíves felmérés, a fókuszcsoporthoz tartozók eredményei, valamint a költségek és várható előnyök mérlegelése támogatja.

5. Intézkedések végrehajtása

Ebben a szakaszban elkészül a cselekvési terv, amely meghatározza az intézkedések végrehajtásának lépéseit, felelőseit, erőforrásait és ütemezését. A terv rövid, közép- és hosszú távú intézkedéseket különít el, valamint indikátorokat határoz meg a megvalósítás nyomon követésére és az eredmények értékelésére.

6. Értékelés

A munkahelyi mobilitási tervezés egy folyamatosan fejlődő folyamat, ezért az intézkedések hatását rendszeresen nyomon kell követni és értékelni kell. A monitoring eredményei támogatják az új célok meghatározását, valamint az intézkedések szükség szerinti felülvizsgálatát és módosítását. A ciklikus értékelés során a munkavállalói igények, a közlekedési szokások és a bevezetett intézkedések tapasztalatai alapján a munkahelyi mobilitási terv folyamatosan fejleszthető.

Javasolt struktúra

Az alábbi struktúra iránymutatásként szolgálhat egy 4-7 oldalas végső mobilitási terv dokumentum kialakításához.

1. Bevezetés (~0,5 oldal)

A szervezet rövid bemutatása, miért készül a mobilitási terv, hogyan kapcsolódik a szervezet víziójához, stratégiájához, mire vonatkozik (melyik telephely, hány munkavállalót érint)

2. A vállalat mobilitási koncepciója (~1 oldal)

Meghatározza, hogy a szervezet milyen célokat szeretne elérni a munkahelyi mobilitás fejlesztésével, és milyen irányok mentén kíván változásokat elindítani. Kijelöl hosszú távú célokat, fejlesztési prioritásokat, a tervezési folyamatban részt vevő szereplőket és azok feladatait (mobilitási csoport jelentősége), a munkavállalók bevonásának módját, valamint a megvalósítás nyomon követéséhez szükséges célokat, mérföldköveket és indikátorokat.

3. Helyzetértékelés (~1-2 oldal)

Beszámol a javasolt adatgyűjtési módszerek (munkavállalói kérdőív, munkáltatói kérdőív, helyszíni vizsgálat) eredményeiről, röviden összefoglalva a folyamatokat és az azokból levonható következtetéseket.

4. Stratégia és intézkedéscsomag (~1-2 oldal)

A begyűjtött információk alapján meghatározza és rangsorolja a megvalósítandó intézkedéseket.

Meghatározza az intézkedések végrehajtásának lépéseit, felelőseit, erőforrásait és ütemezését. A terv rövid, közép- és hosszú távú intézkedéseket különít el.

5. Lehetséges kihívások (~0,5 oldal)

A lehetséges akadályok és kockázatok összefoglalása, kezelési lehetőségek megfogalmazása.

6. Monitoring (~ 0,5 oldal)

Indikátorok meghatározása a megvalósítás nyomon követésére és az eredmények értékelésére.

